

УДК 338.2(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/2-96-4>

Радзівська С. О.

Національна академія управління

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3680-7952>

ЕКСПОРТ ПОСЛУГ ДО ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

У статті наголошено на необхідності збільшення експорту послуг як одному із ключових факторів успішної реалізації інтеграційного потенціалу України. Розглянуто особливості розвитку торгівлі послугами України з Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії в контексті підписаної Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство. Наведено дані щодо підтримки Сполученим Королівством України. Зазначено, що Україна стала другою країною у світі, з якою Велика Британія підписала Угоду про цифрову торгівлю. На основі аналізу даних Державної служби статистики України представлено динаміку експорту, імпорту, сальдо та обсягів торгівлі послугами протягом 2016-2021 років. Проаналізовано основні статті експорту та імпорту послуг у 2021 р.; підкреслено, що Велика Британія у 2021 р. посідає четверте місце серед основних країн-партнерів України в експорті послуг (6,1%) та третє – в імпорті послуг (7,6%). Виявлено тенденцію до посилення інтеграції України з Великою Британією в торгівлі послугами. Обґрунтовано важливість більш активної участі України у міжнародній торгівлі послугами як з країнами, так і з регіональними об'єднаннями з метою більш ефективного використання інтеграційного потенціалу держави. Прикладом для України має слугувати ЄС, в торговельній політиці якого зазначено, що пріоритетною є торгівля послугами порівняно із торгівлею товарами.

Ключові слова: інтеграційний потенціал України, зовнішньоторговельна політика держави, розвиток, заснований на послугах, торгівля послугами, експорт, імпорт, сальдо торгівлі послугами, торгівля послугами з Великою Британією.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку національної економіки в контексті специфічного розгортання глобалізаційних процесів однією із ключових проблем є необхідність більш ефективно використовувати інтеграційний потенціал держави, що тісно пов'язано із вдосконаленням відповідних державних політик, зокрема зовнішньоторговельної, та посилення двосторонніх та багатосторонніх торговельно-економічних відносин України з країнами та регіональними об'єднаннями. З огляду на те, що торгівля послугами відіграє все більшу роль у розвитку як розвинених держав, так і країн, що розвиваються, в той час як питома вага експорту послуг у всьому експорті товарів та послуг України останнім часом знижується, а сировинна складова товарного експорту збільшується, актуальності набуває питання більш активного відстоювання державою національних цінностей у міжнародних відносинах для досягнення індустріалізації; розвитку, заснованого на послугах; структурної перебудови економіки; у цілому забезпечення сталого розвитку шляхом кращої реалізації експортного потенціалу країни, зокрема завдяки експорту послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі дослідження зростаючої ролі міжнародної торгівлі послугами та необхідності включення до порядку денного питань щодо її регулювання, особливо в контексті формування і реалізації державних політик, зокрема зовнішньоторговельної, та укладання багатосторонніх, регіональних і двосторонніх торговельних угод присвячено значну кількість праць як в Україні, так і за кордоном. Серед зарубіжних та вітчизняних дослідників відзначимо таких, як І. Гужва, О. Довгаль, К. Ванг, І. Дюмулен, Т. Камінська, А. Кіреєв, П. Лунгані, А. Мазаракі, Т. Мельник, О. Мельничук, К. Папагеоргіу, Т. Циганкова. Аналіз їхніх праць свідчить, що не всі питання, пов'язані із державним регулюванням торгівлі послугами в умовах поглиблення інтеграційних процесів, вирішені й розкриті. Більше того, вони поки що недостатньо системно викладені, що ускладнює розв'язання цілого комплексу проблем,

спрямованих на більше ефективне використання інтеграційного потенціалу України.

Мета статті – розглянути особливості розвитку торгівлі послугами нашої держави з Великою Британією в контексті підписаної Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство та обґрунтувати важливість більш активної участі України у міжнародній торгівлі послугами як з країнами, так і з регіональними об'єднаннями з метою більш ефективного використання інтеграційного потенціалу України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проаналізуємо особливості розвитку торгівлі послугами України з Великою Британією в контексті підписаної 8 жовтня 2020 року Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії [1], яка набула чинності 1 січня 2021 року та охоплює не лише товари, але і послуги, як і Угода про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ, англ. DCFTA – Deep and Comprehensive Free Trade Area) України із Європейським Союзом (ЄС). Відразу зазначимо, що Угоди України про ЗВТ як з Канадою, так і з державою Ізраїль поки що охоплюють лише товари.

Останнім часом спостерігається посилення співробітництва між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії у багатьох сферах. В контексті нашої публікації зазначимо, що Сполучене Королівство виступає одним із головних зовнішньоторговельних партнерів України в торгівлі послугами. Водночас пригадаємо, що у серпні 2021 р. набула чинності Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, де окремо наголошується на необхідності подальшого розвитку відносин із Великою Британією. Варто звернути увагу на високу оцінку масштабів політичної, військово-політичної, економічної, санкційної підтримки з боку Сполученого Королівства, яке натепер вважається одним із стратегічних союзників України: загальні зобов'язання – 7,082 млрд євро (друга у рейтингу за загальною сумою), 0,258% ВВП (шоста у рей-

тингу за часткою ВВП); гуманітарні зобов'язання – 0,398 млрд євро (четверта у рейтингу за загальною сумою), 0,014% ВВП (18 у рейтингу за часткою ВВП); фінансові зобов'язання – 2,555 млрд євро (друга у рейтингу за фінансовими зобов'язаннями), 0,093% ВВП (четверта у рейтингу за часткою ВВП); військові зобов'язання – 4,129 млрд євро (друга у рейтингу), 0,150% ВВП (восьма у рейтингу за часткою ВВП) [2].

Економіка Великої Британії є п'ятою за розміром у світі з ВВП у 3,44 трлн дол США. Сполучені Штати є найбільшою економікою світу, номінальний ВВП у 2022 році становив 24,79 трлн дол США. Китай є другою економікою з номінальним ВВП – 18,46 трлн дол США. Японія має третю за величиною економіку у світі з ВВП у 5,38 трлн дол США. Німеччина – четвертою з ВВП у 4,5 трлн дол США. Індія, ВВП якої становить 3,25 трлн дол США, є шостою за величиною економікою світу [3]. Велика Британія – один із світових фінансових центрів. Найбільші галузі – виробництво електрообладнання, транспорту, електроніки, металів, хімікатів і вугілля. Основним торговельним партнером Сполученого Королівства є країни ЄС, на які припадає близько 44% обсягу імпорту країни. На другому місці – Китай з часткою 13,2% імпорту. Частка України в імпорті Великої Британії – 0,2% [4]. Велика Британія є 11-тим за розміром торговим партнером України серед європейських країн.

Важливо зазначити, що 20 березня 2023 року Україна і Велика Британія підписали Угоду про цифрову торгівлю [5], яка є правовим фундаментом для розвитку цифрової економіки – від електронної комерції до кібербезпеки, торгівлі цифровими продуктами і послугами. Україна стала другою країною у світі, з якою Велика Британія підписала Угоду про цифрову торгівлю. Першою такою країною став Сінгапур. Угода має поглибити участь України в глобальній економіці та позитивно вплинути на імідж нашої держави як торговельного партнера. Документ важливий, оскільки ним: 1) закріплюються основні свободи для торгівлі цифровими товарами та послугами між країнами; 2) посилюється українсько-британське інвестиційне партнерство; 3) українські ІТ-компанії зберуть вільний доступ на цифрові ринки. Таким чином, Угода має дозволити українському бізнесу ефективніше та дешевше торгувати з Великою Британією за допомогою електронних транзакцій, цифрових підписів та е-контрактів [6].

Констатуємо, що розвиток міжнародної торгівлі послугами є логічним продовженням тривалої структурної перебудови постіндустріальних національних економік, яка означає переважання темпів зростання третинного (четвертинного, п'ятинного) секторів економіки над первинним та вторинним. У розвинених країнах світу, спостерігається скорочення частки промисловості у ВДВ та збільшення частки сфери послуг [7, с. 29–30]. Як зазначає О. Мельничук, основним трендом розвитку світового ринку послуг останнім часом було зростання значення країн, що розвиваються, у виробництві, експорті та імпорті послуг. Протягом останніх двох десятиліть в деяких країнах, що розвиваються, значно збільшилися доходи, отримувані завдяки експорту послуг, кількість працівників у цьому секторі та валютні надходження від експорту послуг. Зростання обсягів торгівлі послугами дає змогу нарощувати виробничий потенціал і розвивати торговельно-транспортну інфраструктуру [8, с. 120].

Однак питома вага експорту товарів у всьому експорті товарів та послуг України останнім часом перевищує 75% (наприклад: 79% у 2016 р.; 80 – 2017; 80 – 2018; 76 – 2019; 81% – 2020 р.) і досягла 84% у 2021 році. Важливу роль у вирішенні такого питання відіграє зовнішньоторговельна політика, в основі якої міститься регулювання напрямів потоків товарів та послуг, їхня інтенсивність шляхом використання тарифних і нетарифних методів регулювання, вибір відповідних країн та регіональних об'єднань для укладання торговельних угод.

При цьому необхідно наголосити, що Україна своїм стратегічним курсом проголосила інтеграцію до ЄС, який є найбільшим у світі постачальником послуг. У Торговельній Стратегії ЄС «An Open, Sustainable and Assertive Trade Policy», схвалений у лютому 2021 р., підкреслюється, що природа торгівлі продовжуватиме розвиватися, торгівля стане більш орієнтованою на інновації, підтримуватиметься захистом прав інтелектуальної власності, а головне – зростатиме роль торгівлі саме послугами порівняно із товарами [9].

Констатуємо, що Велика Британія посідає четверте місце серед основних країн-партнерів України в експорті послуг (5,5% у 2020 р. та 6,1% у 2021 р.) слідом за США, РФ і Швейцарією та третє місце серед основних країн-партнерів України в імпорті послуг (8,8% у 2020 р. та 7,6% у 2021 р.) за Туреччиною та США у 2020–2021 роках [10, с. 91]. Проаналізуємо динаміку питомої ваги експорту та імпорту послуг протягом 2016–2021 років. Аналіз даних табл. 1 і 2 дозволяє дійти висновку, що протягом даного періоду спостерігаємо зростання питомої ваги експорту послуг до Сполученого Королівства в усьому експорті послуг України та зменшення питомої ваги імпорту послуг з Великої Британії у всьому імпорті послуг України.

Як вказують дані табл. 1, експорт послуг характеризується тенденцією до зростання (виключенням є 2018): так, якщо у 2016 р. експорт послуг до Великої Британії становив 462,9 млн дол США, то у 2021 році – вже 784,5 млн дол США, тобто збільшився у 1,7 раза (585,1 млн дол США у 2017 р.; 573,3 – 2018 р.; 604,4 – 2019 р.; 635,7 млн дол США – у 2019 році). Питома вага експорту послуг України до Великої Британії у всьому експорті послуг України протягом 2016–2020 рр. в середньому становить 4–5%, але вже у 2021 досягає понад 6%: 4,69% у 2016 р.; 5,46 – 2017; 4,93 – 2018; 3,86 – 2019; 5,5 – 2020; 6,14% – у 2021 році.

Що стосується імпорту послуг з Великої Британії у 2016 р., то він становив 563,1 млн дол США, а у 2021 р. досяг 609,6 млн дол США, тобто збільшився на 46,5 млн дол США (табл. 2). Питома вага імпорту послуг України з Великої Британії у всьому обсязі імпорту послуг України протягом аналізованого періоду зменшується майже на 3% – з 10,57% у 2016 р. до 7,64% у 2021 р.: 8,89 – 2017; 8,11 – 2018; 8,69 – 2019; 8,84% у 2020 році.

Згідно із розрахунками (табл. 3) у 2016 р. обсяги двосторонньої торгівлі послугами склали 1 млрд 26 млн дол США: експорт послуг з України до Великої Британії – 463 млн дол США, а імпорт британських послуг в Україну дорівнював 563 млн дол США, тобто сальдо було негативне та становило 100 млн дол США. Однак вже наприкінці досліджуваного періоду спостерігаємо покращення: у 2021 р. обсяги двосторонньої торгівлі послугами – 1 млрд 394 млн дол США, при цьому експорт послуг з України до Великої Британії склав 784 млн дол США, а імпорт британських послуг в Україну –

Таблиця 1

Динаміка експорту послуг України до Великої Британії у всьому експорті послуг України протягом 2016–2021 рр., млн дол США, %

	2016	2017	2018
Експорт послуг всього, млн дол США	9'868,0	10'790,3	11'679,9
Експорт послуг до Великої Британії, млн дол США	462,9	585,1	573,3
та його питома вага у всьому товарному експорті України, %	4,69	5,46	4,93
	2019	2020	2021
Експорт послуг всього, млн дол США	15'660,9	11'547,2	12'785,6
Експорт послуг до Великої Британії, млн дол США	604,4	635,7	784,5
та його питома вага у всьому товарному експорті України, %	3,86	5,5	6,14

Джерело: розраховано автором за [11]

Таблиця 2

Динаміка імпорту послуг з Великої Британії у всьому імпорті послуг України протягом 2016–2021 рр., млн дол США, %

	2016	2017	2018
Імпорт послуг всього, млн дол США	5'326,5	5'476,1	6'308,8
Імпорт послуг з Великої Британії, млн дол США	563,1	487,2	511,9
та його питома вага у всьому імпорті послуг України, %	10,57	8,89	8,11
	2019	2020	2021
Імпорт послуг всього, млн дол США	7'027,2	5'876,5	7'976,5
Імпорт послуг з Великої Британії, млн дол США	610,8	519,7	609,6
та його питома вага у всьому імпорті послуг України, %	8,69	8,84	7,64

Джерело: розраховано автором за [11]

Таблиця 3

Динаміка експорту, імпорту, сальдо та обсягу торгівлі послугами України із Великою Британією, тис. дол США, 2016–2021 рр.

	2016	2017	2018
Експорт послуг	462'868,1	585'141,1	573'338,9
Імпорт послуг	563'136,6	487'188,2	511'983,6
Сальдо торгівлі послугами	-100'268,5	97'952,9	61'355,3
Обсяг торгівлі послугами	1'026'004,7	1'072'329,3	1'085'322,5
	2019	2020	2021
Експорт послуг	604'375,9	635'735,2	784'543,8
Імпорт т послуг	610'773,8	519'678,3	609'553,9
Сальдо торгівлі послугами	-6'397,9	116'056,9	174'989,9
Обсяг торгівлі послугами	1'215'149,7	1'155'413,5	1'394'097,7

Джерело: розраховано автором за [11]

610 млн дол США. Тобто, у 2021р. сальдо вже позитивне і дорівнює 174 млн дол США. Таким чином, аналіз розрахунків, наведених у табл. 1-3, засвідчує, що протягом 2016–2021 рр. торгівля послугами України із Сполученим Королівством характеризується в цілому позитивною динамікою.

Перейдемо до аналізу структури українського експорту та імпорту послуг. У табл. 4 представлено основні статті експорту та імпорту послуг у 2021 році. Як бачимо, основними статтями експорту українських послуг до Великої Британії є: *послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги* – 497301,2 тис. дол США або 62%, сальдо є позитивним та дорівнює 426391,5 тис. дол США; *транспортні послуги* – 153420,6 тис. дол США або 19,1%, сальдо також є позитивним та становить 116781,3 тис. дол США та *ділові послуги* – 109461,6 або 13,6%, однак торгівля за цією статтею характеризується негативним сальдо – 52040,1 тис. дол США.

Як демонструють дані табл. 4, основними статтями імпорту британських послуг до України є: *ділові послуги* – 161501,7 тис. дол США або

27,2%; *послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю* – 88926,5 тис. дол США або 15%, негативне сальдо становить -86556,6 тис. дол США; *послуги, пов'язані з подорожами* – 87486,5 тис. дол США або 14,7%, негативне сальдо становить -76561,67 тис. дол США; *роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності* – 86570,3 тис. дол США або 14,6%, сальдо від'ємне – 82223,0 тис. дол США; *послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги* – 70909,7 тис. дол США або 11,9%. Як слушно зауважує Т. Камінська, разом із збільшенням у загальному обсязі експорту частки товарів із доданою вартістю зростання експорту послуг є кроком до стабілізації активного торговельного і платіжного балансів країни, стійкості національної валюти. Структурна перебудова передбачає також зміну співвідношення послуг матеріального характеру (транспорт, зв'язку, торгівлі тощо) і чистих нематеріальних послуг на користь останніх. На особливу увагу заслуговують розвиток секторів ІТ-послуг, а також ділових, освітніх, медичних

Зовнішня торгівля послугами з Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії у 2021 році, тис. дол США, %

Види послуг	Експорт		Імпорт		Сальдо (+, -)
	Обсяг, тис. дол США	Питома вага, у % до загального обсягу	Обсяг, тис. дол США	Питома вага, у % до загального обсягу	
	802392.7	100.0	594548.8	100.0	207843.8
Послуги з переробки матеріальних ресурсів	5927.9	0.7	-	-	5927.9
Послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій	9648.2	1.2	1913.9	0.3	7734.3
Транспортні послуги	153420.6	19.1	36639.4	6.2	116781.3
<i>Послуги, пов'язані з подорожами</i>	<i>10924.8</i>	<i>1.4</i>	<i>87486.5</i>	<i>14.7</i>	<i>-76561.7</i>
Послуги з будівництва	2310.2	0.3	394.4	0.1	1915.8
Послуги зі страхування	1985.2	0.3	14384.0	2.4	-12398.8
<i>Послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю</i>	<i>2369.9</i>	<i>0.3</i>	<i>88926.5</i>	<i>15.0</i>	<i>-86556.6</i>
<i>Роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності</i>	<i>4347.3</i>	<i>0.5</i>	<i>86570.3</i>	<i>14.6</i>	<i>-82223.0</i>
Послуги у сфері телекомунікацій, комп'ютерні та інформаційні послуги	497301.2	62.0	70909.7	11.9	426391.5
Ділові послуги	109461.6	13.6	161501.7	27.2	-52040.1
Послуги приватним особам, культурні та рекреаційні послуги	4636.6	0.6	2594.8	0.4	2041.7
Державні та урядові послуги	59.3	0.0	43227.6	7.3	-43168.4

Джерело: [12]

і туристичних послуг. Міжнародний попит на них стало зростає під впливом нових технологій і тривало позитивної динаміки доходів громадян розвинених країн, а також країн, що розвиваються, особливо Китаю та Індії [7, с. 36].

Відомо, що основну роль в економічному зростанні розвинених країн вже достатньо довго відіграють не лише високотехнологічні товари, але і послуги; останнім часом збільшується кількість наукових робіт, де обстоюється перспективність експорту послуг і для країн, що розвиваються, та зазначається, що промислова політика вже не відіграватиме таку роль, на її місці – формування і реалізація державних політик, націлених на розвиток, заснованих на послугах (services-led development) [13; 14]. В такому контексті постає питання кращої реалізації інтеграційного потенціалу національної економіки шляхом розроблення відповідних політик і заключення угод, націлених на більш активну та ефективну участь України у міжнародній торгівлі послугами.

Висновки з проведеного дослідження. Відносини України з Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, п'ятою економікою світу, протягом останніх років зазнали стрімкого розвитку, на користь чого свідчить як зміцнення

договірної-правової бази двосторонніх відносин (зокрема, Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство, шойно підписана Угода про цифрову торгівлю), так і масштаби не лише економічної, але насамперед політичної і військової підтримки.

Аналіз результатів розрахунків представлено дослідження та попереднього [15], дозволяє дійти висновків щодо наявної тенденції до посилення інтеграції України з Великою Британією як в торгівлі товарами, так і в торгівлі послугами протягом 2016-2021 років. Сполучене Королівство є одним із головних зовнішньоторговельних партнерів нашої держави в торгівлі послугами.

Обґрунтовано важливість більш активної участі України у міжнародній торгівлі послугами як з країнами, так і з регіональними об'єднаннями з метою ефективного використання інтеграційного потенціалу України. Перспективним є, зокрема, розгляд доцільності розширення Угод України про ЗВТ як з Канадою, так і з державою Ізраїль, і на сферу послуг. Прикладом для України має слугувати ЄС, в торговельній політиці якого зазначено, що пріоритетною є торгівля послугами порівняно із торгівлею товарами.

Список використаних джерел:

1. Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20#n2
2. Герасимчук С., Драпак М. Велика стратегія малих альянсів: використання потенціалу на фоні глобальних викликів. Січень 2023. Фонд імені Фрідріха Еберта. Рада зовнішньої політики «Українська призма». 2023. 12 с.
3. Economy Rankings: Largest countries by GDP, 2022. URL: <https://ceoworld.biz/2022/03/31/economy-rankings-largest-countries-by-gdp-2022/>
4. Огляд торгівлі. Дія. Бізнес. Експортний напрям. Країни та ринки. URL: https://export.gov.ua/country/78-velika_britaniia
5. Україна та Велика Британія підписали Угоду про цифрову торгівлю. Урядовий портал. Міністерство економіки України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-ta-velyka-brytaniia-pidpysaly-uhodu-pro-tsyfrovu-torhivliu>
6. Україна та Велика Британія підписали Угоду про цифрову торгівлю. Комітет з питань цифрової трансформації. Прес-служба Апарату Верховної Ради України. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/234592.html
7. Камінська Т.М. Місце України у міжнародній торгівлі послугами. *Економічна теорія та право*. 2019. № 1 (36). С. 27–41. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2019-36-1-27>
8. Мельничук О. Міжнародна торгівля послугами. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 4. С. 115–128.
9. Services in the EU's trade strategy. Trade in services. European Commission. An official website of the European Union. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/help-exporters-and-importers/accessing-markets/goods-and-services/services_en
10. Зовнішня торгівля України 2021. Держстат України. Київ, 2022. 134 с.
11. Динаміка зовнішньої торгівлі послугами за країнами світу (2000–2021). URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>

12. Зовнішня торгівля послугами з країнами світу (за видами послуг) у 2021 році. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
13. Loungani P., Papageorgiou C., Wang K. Services exports open a new path to prosperity. *Insights and analysis on economics and finance*. 2017. URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2017/04/05/services-exports-open-a-new-path-to-prosperity>
14. Nayyar G., Hallward-Driemeier M., Davies E. *At your service?: the promise of services-led development*. Washington, DC : World Bank, 2021.
15. Радзієвська С. Державне регулювання розвитку інтеграційних зв'язків України з Великою Британією. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47 (Січень). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-93>

References:

1. Political, Free Trade and Strategic Partnership Agreement between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and Ukraine. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20#n2
2. Gerasymchuk S., Drapak M. (2023) Grand strategy of small alliances of Ukraine: use of potential against the background of global challenges. January 2023. Friedrich Ebert Stiftung. Ukrainian Prism.
3. Economy Rankings: Largest countries by GDP, 2022. Available at: <https://ceoworld.biz/2022/03/31/economy-rankings-largest-countries-by-gdp-2022/>
4. Oghljad torghivli. Dija. Biznes. Eksportnyj naprjam. Krajiny ta rynky [Review of trade. Action. Business. Export directions. Countries and markets]. Available at: https://export.gov.ua/country/78-velika_britaniia
5. Ukraïna ta Velyka Brytaniïa pidpysaly Ughodu pro cyfrovu torghivlju. Urjadovyj portal. Ministerstvo ekonomiky Ukraïny [Ukraine and the United Kingdom signed Digital Trade Agreement. Ministry of Economy of Ukraine]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-ta-velyka-brytaniia-pidpysaly-uhodu-pro-tsyfrovu-torhivlju>
6. Ukraïna ta Velyka Brytaniïa pidpysaly Ughodu pro cyfrovu torghivlju. Komitet z pytanj cyfrovõi transformaciji. Pres-sluzhba Aparatu Verkhovnoji Rady Ukraïny [Ukraine and the United Kingdom signed Digital Trade Agreement. The Parliament of Ukraine]. Available at: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/234592.html
7. Kaminska, T.M. (2019) Mistse Ukraïny u mizhnarodnij torhivli posluhamy [Place of Ukraine in international services trade]. *Ekonomichna teoriïa ta pravo – Economic Theory and Law*, no. 1 (36), pp. 27–41. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2019-36-1-27>
8. Melnychuk O. (2020) Mizhnarodna torghivlja posluhamy [International trade in services]. *Zovnishnja torghivlja: ekonomika, finansy, pravo*, no. 4. pp. 115–128.
9. Services in the EU's trade strategy (2022) Trade in services. European Commission. An official website of the European Union. Available at: https://policy.trade.ec.europa.eu/help-exporters-and-importers/accessing-markets/goods-and-services/services_en
10. Zovnishnja torghivlja Ukraïny 2021 (2022) [Foreign trade of Ukraine 2021]. Kyiv.
11. Dynamika zovnishnjoji torghivli posluhamy za krajinamy svitu (2000–2021) [Dynamics of foreign trade in services by countries of the world (2000–2021)]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua>
12. Zovnishnja torghivlja posluhamy z krajinamy svitu (za vydamy posluh) u 2021 roci [Foreign trade in services with countries of the world (by types of services) in 2021]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua>
13. Loungani P., Papageorgiou C., Wang K. (2017) Services exports open a new path to prosperity. *Insights and analysis on economics and finance*. Available at: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2017/04/05/services-exports-open-a-new-path-to-prosperity>
14. Nayyar G., Hallward-Driemeier M., Davies E. (2021) *At your service?: the promise of services-led development*. Washington, DC: World Bank.
15. Radziyevska S. (2023) Government regulation of integration relations development between Ukraine and the United Kingdom. *Economy and Society*, vol. 47 (January). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-93>

Radziyevska Svitlana

National Academy of Management

EXPORTS OF SERVICES TO GREAT BRITAIN IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S INTEGRATION POTENTIAL FULFILLMENT

Summary

Exports of services is one of the key factors for successful fulfillment of Ukraine's integration potential. The study focuses on Ukraine's trade in services with the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in the context of the signed Political, Free Trade and Strategic Partnership Agreement. On March 20, 2023 the Digital Trade Agreement between Ukraine and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland is signed. The analysis of the data taken from the State Statistics Service of Ukraine allows to consider the dynamics of exports, imports, balance of trade in services between 2016 and 2021. *The results show that: firstly*, exports of services to Great Britain in 2016 – 462.9 mln USD or 4.69% of all exports of services of Ukraine, while in 2021 – 784.5 mln USD or 6.14%; *secondly*, the share of services imports from Great Britain in the total services imports of Ukraine has been decreasing – from 10.57% in 2016 to 7.64% in 2021; however, imports of services from the United Kingdom in 2016 – 563.1 mln USD, while in 2021 – 609.6 mln USD. *Thirdly*, during the period under review the turnover of services increased from 1026.0 mln USD in 2016 to 1394.0 mln USD in 2021. *Fourthly*, in 2016 the balance of trade in services is negative of 100.3 mln USD and in 2021 it is positive of 175.97 mln USD. It is underlined that in 2021 Great Britain occupies the fourth place among the major partner countries of Ukraine in exports of services and the third place among the major partner countries in imports of services. In 2021, according to the State Statistics Service of Ukraine, the main types of services exported to Great Britain are the following: services in the sphere of telecommunications, computer and information services – 497.3 mln USD or 62% with positive balance of 426.4 mln USD; transport services – 153.4 mln USD or 19.1% with positive balance of 116.8 mln USD, and business services – 109.5 mln USD or 13.6% with negative balance of 52.0 mln USD. In 2021 the main types of services imported from the United Kingdom are: business services – 161.5 mln USD or 27.2%; financial services – 88.9 mln USD or 15% with negative balance of 86.6 mln USD; travel services – 87.5 mln USD or 14.7% with negative balance of 76.6 mln USD; royalty and other intellectual property services – 86.6 mln USD or 14.6% with negative balance of 82.2 mln USD; services in the sphere of telecommunications, computer and information services – 70.9 mln USD or 11.9%. Overall, the integration processes between the two countries, revealed through the trade in services, have been strengthened.

Key words: integration potential of Ukraine, foreign trade policy of Ukraine, services-led development, trade in services, export, import, balance of trade, trade in services with the United Kingdom.